

مجموعه ابوالضیا

ماسوا شایسته‌ن دلی تطویرہ چالش
پر تو حکمت و عرفان ایلہ تنویرہ آتش

علوم و معارفدن بحث ایدرہ و هر ماه عربی ابتداییه اون پشته نشر اولنور فنون غزیه سیدرہ

نومرو ۱۰ [فی عرہ صفر سنہ ۱۲۹۸] [نسخه سی ۳ غروش

ادبیات

کمال بک بزمکتوبی

نمونه ادبیاتک شعر پارچه سنه دائر معلومات ویره جکمی کچن پوسته
بازمشیدم؛ شمدی سویلیورم دیکله !
اولا، اوپارچه نه مقدمه یازه جق ایسه ک بنمده کورم کلکم مناسب
اولور. ثانیاً، عثمانلی شعرینه تصوفی، حکیماتی، عاشقانه سوزلری، فلانلری
برابر اولمق اوزره تاسلطان ولدن باشلایه جغر؛ آنک آثارندن آله جق
شوقطعه جقدر :

« بن بیلز ایدم کیرلی ونهان هپ سن ایمشسک !

جانلرده و تنلرده نهان هپ سن ایمشسک !

طالده نشان ایسترایدم بن سکا سندن،

بیلدمکه دو طالده نشان هپ سن ایمشسک ! »

آندن صکره قاضی فاضله (*) ایته جکر؛ آنک ده چانطه ده (**) شهزاده

سلیمان پاشا ترجمه حاله یازدیغم

« باصدق یته کافرلری عون ابتدی خدامز

خار اولدی عدو نک یوزینه تیر غزاهز

(۱) (جیب کتبخانه سنده نشر اولنان نمونه ادبیاتک شعر قسمنه دائر بعض وسایلی شاملدن)

(*) دولت عجلانیه علامه سندر *

(**) فضائل عسکریه وادیات دائر بر مجموعه ایدی .

تأییده نزول ابتدی بتون کو کده کی ارواح
امدادہ قیام ایلدی بردن شهدا من
اللهم امداد اومارز مرد غزایز
الله یولنه جسم ایلہ، جان ایلہ فدایز»

مسدسی پارچه سیله

« روم ایللیه کچمشز بز برایکی صال ایلہ
همت مردان ایلہ غیبدن ارسال ایلہ »

یبتنی آله ییلہ جکر .

مولد صاحبی سلیمان دده نكده ینہ سلیمان پاشایہ خطاباً
« کرامت کوسر ووب خلقه صویه سجاده صلمشسك !
بقاسن روم ایلینك پنجه همتله آلمشسك ! »

یبتی واردر که شاعر اولدیغنه دلالت ایدر .

آنلرک زمانندن تافخ عصرینه کلنجه به قدر کوسریله جک بر شعر تخطر
ایده میورم . قافح زماننده تذکره لک روایتنه کوره بخارادن علی شیرنوا اینک
استانبوله بر طاقم آناری کلش؛ احمد پاشا آکاتقلید ایتش؛ کویا اوزماندن
اعتباراً بزده شعر سویلنمکه باشلامش . حال بو که کرک علی شیرک، کرک
پادشاهی اولان حسین بایقرا نك

« اشرق من عکس شمس النکاس انوار الهدی

یار عکسک میده کوردی جامدن چیقدی صدا »

ویا

« خطنک تازی دوشوبدر نعل میگون اوستنه

ایلاکیم جان رشته سی برقطره خون اوستنه »

یبتلری قدر اولسون بعض بعض تغییر ایلہ قابل اصلاح اوله جق برشی

سویلیه مامشیر .

مثلاً احمد پاشانک ال مقبول شعری حبس اولدیغی زمانده فاتحه ویردیکی
قصیده ده کی

« قول کنه ایتسه فوله عفو شه نشاه قتی ؟ »

طوته لم ایکی الم قانده ایمش قاتی کرم ؟ »

بیتی واحد پاشابه رقیب اولان ۱۸ یاشنده قسطنیولی نظامینک ال کوزل
اثری ده شو :

« قائم اول داله دوغمشدر که درد آلتنده در ؛ »

کوزلم اول عینه بکر که عذاب اوستنده در . »

جناس آبادی اولبور .

خفیفه بر دقتله کور رسک که علی شیری، بایقرا بی اوفاجق بر اصلاح
ایله ترکجه مزه بکر تمک ممکن اوله جق؛ بر یکی مبارکله امکان تصحیح
مفقود !

فاتح عصر نده کندیسلی اولدقجه کوزل شعرل سوبلش؛ ال منتخب
بینلری اوراق پریشانده واردر . نجاتی دها کوزل سوبلش؛ آنک آتارینی
تذکره زده و همان هر کتابخانه ده موجود اولان دیوانده آرامق لازم کلیر .
عقلمده قلمش بر پارلاق بیتی شودر :

« کل بهی قجه فلاک کوکلی اینجتمه بنم ؛ »

طاشمی صاندک یورکم، قلعه می صاندک بدنم ! »

بونکله برابر فاتح عصری ده شعرا یچون بزوجه رقی ادبیات کوستر
بر زمان دکلدرد ؛ چونکه شعرمن قنا ایدی ؛ شاعرلرمز و خصوصیلله ال
شاعرلرمزک سوبلیدیکی سوزلده برر برر صایله بیلیر .

سلطان بایزید عصر نده کندیسنک فارسی به میلی جهته له نجاتیدن بشقه
ترک شاعری یوقدر دینله بیلیر ؛ یالکز ابن کمال کورنمکه باشلامشیدی .
او مبارک هر اثر شاعرانه سنی بزم شناسی کی ترکجه به ممکن اولدیغی قدر

تقریب ایتمک ایسته مش؛ قطعه ل سویلش . او قطعه زده ده درت الف مدنده
اماله زله، اولور، بولور شیر اختیار ایتش . حاصلی علماً شاعر ایتش،
طبعاً عالم ایتش . او فاجیق بر محاکمه سنی عرفان پاشا مکتوب بنده
کور رسک (*)

سلطان سلیم بنم ظنجه عصرینک اک بیوک شاعریدر؛ حتی ابن کماله
دخی مر جحدر . ابن کالک

« کوزل مدن آقدی دریاز کبی باشم بنم
دوستلر بیک درده دوشدی او کدق باشم بنم ! »
بیتی قدر پارلاق و تعبیر آخرله شاعرانه بر سوزی یوقدر صابنیرم .
بونکله برابر سلطان سلیم ترکیجه دن زیاده فارسیده ماهر اولدیغندن، زمانینک
شاعرلری ده اک کوزل سوزلرینی فارسی سویلرلی ایدی .
بیلم نه حکمتدر که خلافتی استانبوله قدر کتیرمکه مقتدر اولان سلطان
سلیم ادبیاتی کندی ملتک لساننه نقل ایتمک ایستدی ! احتمالکه خاطرینه
کلامشدر .

بنم اعتقادجه سلطان سلیم کاشقرده بولنسان مسلمانلرک قلیچینسک
سابه سنده غرناطیه کمتنی آرزو ایتدیکی قدر قلنک سابه سنده ده دایما

« شیرل پنجه قهرمدن اولورکن لوزان

بنی بر کوزلی آهویه زبون ایتدی فلک . »

بیتی کبی سوزلی سوبلیکی آرزو ایتمک کرک ایدی .
سلطان سلیمک، ابن کالک اوافق تفک شعرلرینی استانبوله کتابخانه زده کی
تذکره شعرلر زده ودها مراق ایدرسه ک خیرالله افندی زاده حامد بکک
کتابخانه سنده بوله ییلیرسک .

عثمانیلیرک بو زمانه قدر شعرجه کوستردیکی قوت ذکی بر چوجوغلک

وقت بلوغندن اول پلتک پلتک و یا بر طاقی منتظم و بر طاقی غیر منتظم
سویلدیکی لقر دیلره بکرر؛ سویلنیلان شیلرک ایچینده کرک لسانجه، کرک
فکرجه شایان انتخاب یوزده اون لقر دی بوله مز سک .

شعراً دورادیمز سلطان سلیمان زماننده باشلایور؛ اما فصل باشلایور!
کونش شرقدن، مهتاب آره صره غربدن طوغدیغی کبی باشلایور؛
شرقدن ظهور ایدن شاعر مز فضولیدر؛ غربدن ظهور ایدن مقببس
مخلوقز ایسه باقی در . فضولیدن انتخاب ایدر کن بغداد وصفته .

« بن کیم بی دولت و بی طالع و بی خانمان

طالعم آشفته، اقبالم نسکون، بختم بمان . »

یتیمه باشلایان ترجیع بندینه

« حاصلم برق حوادثدن ملامت داغیدر؛

مسندم کوی ملامتده فنا طور اغیدر . »

مربعه

« ای اولوب معراج برهان علوشان سکا

ییره اینش کوکدن استقبال ایدوب قرآن سکا . »

.....

« دوستم عالم سنگچون اولسه کر دشمن بکا

غم دکل زیرا یترسک دوست آنجق سن بکا . »

.....

« غالباً بر اهل دل طور اغیدر درد شراب

کیم قیلوب، حرمت بنال طومش اوستنده حباب . »

.....

« صبح صالوب ماه رخکدن نقاب

چیکه تماشایه چیکه آفتاب . »

.....

« نای کبی هر دم که بزم وصلی یاد ایلرم
 « تانفس واردر قوری جسمده فریاد ایلرم . »

.....

« صنع معماری پایان ساعتمده کردون مخزن
 دود آهم چیقغه آچش کواکب روزن . »

.....

« کوکل کلدی اجل ذوق رخ دیدار ایتزمی ؟
 آغردی موی سر سودای ذلف یار ایتزمی ؟ »

.....

بیتلریله باشلایان غزلرینه دقت ایت ده آکا کوره انتخاب ابله .
 باقیدن اک زباده انتخاب ایده بیله جکک شی سلطان سلیمان مرثیه سیدر
 (*) کندیمی غزلله ، قصیده ابله مشهور اولدینی خالد او مرثیه دن
 کوزل بر شعرینی کوردم .

دیوانی باصلمش دکلدر ؛ آرار و اوقومغه تحمل ایده بیلیر سده ک بلکه
 بر قاج کوزل غزلنی بولور سک .

باقی زماننده نوعی ده واردر ؛ خرابانده اولدقجه اوقونور و خصوصیه
 لسانه خدمت ایدرا وفاق بر قصیده سنی کوردم .

یحیی بک شاعر ایش ؛ فقط مهر و هماسنده شاعر لکنه دائر بر اثر
 کوره مدک . حامد بک پدري خیرالله افندینک تاریخنده کوزل بر مرثیه سی
 وار ؛ تذکره لرده ده

« عشق بر شمع الهیدر ؛ بنم پروانه سی

شوق بر زنجیردر کوکل آنک دیوانه سی . »

بیتنی کوردک .

(*) کزک بومرثیه و کزک سلاطین عثمانیه دن بعضلری حقننده اولان شعرای سائر نک مرثیه لری صره سیله
 مجموعه مزه درج ایدیه بکدر .

سلطان سلیمان عصرینک شعراسی کثرتلیدر؛ انارک بریده سنزک جد
 امجد ابو السعود مر حومدر که

« یتنه سودا زده زلف سبهار اولدک .

یتنه بر اوکیه جق درده گرفتار اولدک ! »

بیتنی بیلیرسک .

سلطان سلیمان شعراسنی شقایق نعمانیه ایله ذیلنده و مراق اولئورسه
 شعرلرینی استامبول کتابخانه لنده آرامق اقتضا ایدر .

دقت ایدیوره یسک ! انسان یشادقجه (وولتر) کی لادریه دن

اولیور؛ بنم کوردیکم آثاره نظراً باقی زماندن تا نفعی به قدر شعر یوق
 دیمکدر .

سلیم ثانی شاعر ایمش؛ لقردی به بکزر برسوزینی کورمدم . نوعی زاده

عطایی شقایق نعمانیه ذیلنده سلطان مراد ثالث اولادنن عصطفی نامنده
 بر شهرزاده نک

« جبههم اوزره کانب قدرت نه یازدی بیلدم

آه کیم بو عرصه طالده هر کز کولدم . »

طرزنده بر بیتنی یازیور .

سکا ویردیکم براسکی مجموعه ده نوعیک

« دادالنن ای حقیقتسنر فلک فریاد و داد ! »

ترکیمنده بر اثری واردر . پکده کوزلدر .

ترکجه بی ترکیجه یه یاخود عجم جه یه بکزه دن نفعی در . سلطان احمد اول

زمانده شاعر لکه باشلامش؛ شناسینگ نظیره سویلدیکی «ایلر» قصیده سنی

میدانه قویمش .

مراد رابعه

« اسدی نسیم نوبهار آچلمدی کلر صبحدم »

مصراعیه باشلایان قصیده سنی تقدیم ایتش که او قصیده تذاکر شعرانک
روایتنه **کوره** امر پادشاهی به اتباع ایچون ارتجالاً سویلمش ایش .
« العهده علی الراوی » بن فکرجه نفعینک کرک « ایلر » قصیده سنک
کرک « اسدی نسیم . . . » قصیده سنک کرک کاهلربنی نفی ایچون شعر
عثمانی به اک یوک نمونه عد ایدنردنم . حتی عثمانلیجه قوللاندیغمن تعبیرانک
ینه بر چوغی ولو نثراً اولسون بینه نفی به عائددر .

نفعینک دور ادبنده سنده دیوانی اولان صبری شا کر (*)

« خط رخک تازه تراش ایتدی یار

پکدی قیلچدن قتن روزکار . »

قصیده سنی سویلمش ایدی . نمونه ادبده شعر انتخابنه باشلارسهک بکاتباع
ایت، ضیا پاشانک خراباتنه اتباع ایتنه !

ینه صبری شا کرک

« بو دمده یوسف اقبال دوران کار فرمادر

بو دمده چشم یعقوب تمنا نور پیمادر . »

بیتیه باشلایان قصیده سی بدیعه ده زباده مطابقدر؛ فقط شعره مطابق
دکدر .

نفی درونده ظهور ایدن شاعرلردن نائلینک، فهمیک، جورینسک،
آلینک، نشاطینک، مذاقینک دیوانلربینه مراجعت ایدم بیلیرسک . آلی
بلکه بوله میه جفک درجده رغبتدن ساقطدر؛ نشاطی کذلک .

فهمیده انتخاب ایدم جک بیت بوله بیلیرسک . نائلیدن باصمه دیوانی الکه
آلیرینه انتخابنه مقدر اولورسک . آلینک ده بالکن نامی ایراد ایله اکتفا
ایدرسک .

جورینک منتخبات میر ظریف ده

« اولسه غمزهک دمام یار همدم چشمکه . . . »

(*) معرفت عاجزانه، لکن سنه الجواب مطبعه سنده طبع ایتدیرلشددر .

مصراعيله باشلايان غزلی بولورسك؛ آندن ده كوزل شعرلی ده واردر .

نفعی زمانندن نابی زماننه گلجهیه قدر عزمی وار، عزمی زاده وار، نادری وار، ریاضی وار، شیخ الاسلام بحی وار، شیخ الاسلام بهایی وار که هیچ بریمی نفعی مقلدی دکلر . بهایی ابله بحی برر طور مخصوصه کتش؛ قصورلی گاه باقی به، گاه ابرانك او زمانلر پك زیاده اشتهار بولان فیضینه، عرفینه تقلید ایتش . صکره نابی ظهور ایتش؛ ناینگ ظهور ایتدیکی زمان ایسه ابرانده رئیس الادبا و یا سلطان الشعرا صائب ایتش؛ نابی آنك بولانی التزام ایتش .

سید وهی، راغب پاشا، قریبی رحی، کلیم، سامی هب او طرزه کتشلر . بالکز ایچلرندن سامی «... مجنون بر لیلای ایکی» «اوزلف خالی رخ ...» کی غزلرنده ده صنعت پرورلك کوسترمش .

نابت او عصرک ادباسندن ایسه ده نابی مقلدی دکلر .

«کل ای کوکل اولهلم دل کشود وچشم شهود!»

مصراعيله باشلايان نعتنده فوق العاده عالمانه بر قدرت کوستردیکی کی سائر آثارنده اوزون اوزادی بر جناس دلیلکی کوسترمش !

ینه او عصرک ادباسندن راسخ، طالب نارفته بولره کتکه چالشمشلر؛ حیفا که اکثریت اوزره موفق اوله اعمار .

ینه او عصرک ادباسندن عثمانلیلرک الک بیوک اقتخارینه شایان اولان ندیم کندی کندینه بر یول آجش؛ چوق مناسبتسز شیر سولش؛ فقط برچوق سوزلرنده ده عرب و غرب ادبایی ایچنه قارشیمه لیاقتی کوسترمش . (ندیم اثرینی ایسترسهك بن انتخاب ایدرم؛ محاکمه سنی ده ینه بن امضام آئنده یازارم . فقط جیب کتبخانه سنك بر جلدینه بیله صیغز . لساغزك الک بیوک شاعری ندیمدر .)

یوقاریده تعداد ایتدیکم آدملرک دیوانلری سنده موجوددر صابیرم .

بونلردن صکره شاعر اوله رق، کلش نورس وار، حشمت وار، سنبل زاده وهی وار. هربری بر بشقه بوله کیتش.
نورسک دیوانی مطبوع دکدر؛ الک کوزل اثرلینی منتخبات میرنظیفده بوله بیلیرسک.

یننه او عصر ادبده ظهور ایتش فصیح دده، خلوصی دده، شامی زاده ثاقب دده، واردر. اثرلی منتخبات نظیف ایله شاعر جودتک منتخبات آثارنده بولسور. ایچلرنده کوزل کوزل بیتلر کوررسک، فقط کوزللك بالکز بیتنه مختصردر؛ هیچ برنده منظم بر غزل ییله بوله مزسک! بو دورک شعرجه حامیسی کوپرلی زاده لر، شهید علی پاشا، سلطان احمد ثالث، سفیه ابراهیم پاشا، الک نهایتده ده راغب پاشا ایش. آندن سلطان سلیم ثالث زمانته کلججه قدر بقایای سلفدن بشقه شاعر کورنمز.
سلطان سلیم دورنده شیخ غالب، پرتو، عزت بک، سروری، خواجه نشأت ظهور ایتشدر. ایچلرنده شیخ غالب حسن و عشقندن اوزونجه سوزلر آله بیلیر. بریکلرک اثرلنده کی کوزل شیلر هب بر، ایکیشر شیدن عبارندر.

باقی، فضولی دورنده روحی بغدادی بی، نابی دورنده ده حامی آمدی بی اونو تمشم (*). سن انتخاب ایدرکن آنلرک دیوانی اونته سلطان محمود دورنده بر دیگر طرز ادب ظهور ایتش؛ عزت ملا، واصف او طرز ادبه پیشوا اولق ایستشلر؛ صانکه «اولور» «بولور» بولنده شعر سویلکله ترکیجه ده شعر یا یله بیلیر ظننده بولمشلر! عزت ملا واصفدن زیاده موفق اوله بیتلش؛ چونکه ده زیاده عجم مقلدی ایش. سوز سویار ایکن شعری شیوه لسانه ترجیح ایدر مش.
یننه سلطان محمود زماننده پرتو پاشا، حاکف پاشا، جاوید بک، دانش بک، فاضل بک وار ایش.

(*) حامیتک انفسی آثاری افلاکته شایان اولان بر مکتوب منظومنی مجموعه مزه درج ایده چکز.

پرتو پاشا ابله عاکف پاشا عالمانه شعر سویلك ایستشله، متنزلانه یکی
 یکی بوللرده دو کولمشله؛ همان هپسندله موفق اولمشله.
 جاوید بک بتون پتون نفعی زماننک مقلدلندندر . دانش بک نفعی
 تقلیدینی بر درجهیه قدر ترکیهیهده قاریشدر برق ایستش؛ اولدقجه موفق ده
 اولمش.

فاضل بک سخن شناس بر آدم ایمش؛ بتون بتون عربجه یوانه کتمش
 سویلدیکی لقردیله ایچنده

« دنیا ایچون مجاهده عقبا ایچون دعا

دکز بو رنج و محنته دنیا و آخرت . »

کبی سوزل اولمقله برابر دیوژنده کی حاجی احمد غزلی بولنده لقردیله ده
 واردر .

جاوید بکله دانش بکدن بشقه جله سنک دیواننی بوله یلیرسک . جاوید
 بک آنارینی منتخبات نظیفده دانش بکک اشعارینی ده شاعر جودنک منتخبات
 آنارنده کوره یلیرسک .

ها ! اونتمهلم سلطان محمود عصرینک شیخ الاسلام عارف حکمت بک،
 مکتوبچی طاهر سلام بک دخی الک مشهور شاعرلندن ایدی . شعرجه
 ایکسی دخی مقلدر . مقلدسه لده عالمانه مقلد اولدقلرینه حرمة هیچ
 اولمزه بر ریتلرینی آلق لازم کلیر .

کلهلم بزم عصره ! طبیعت شاعرانهیه مالک اولانلرمز شناسی، غالب بک،
 حتی بک، کاظم پاشا، هر سکللی عارف حکمت بک، اکرم بک، حامد بک
 اولور .

شناسینک اثرلی مطبوع، غالب بک مر حومک حاکنه حرمة عقلمه اولان
 اثرلینی بن یازرم . حتی بکک دیوانی، کاظم پاشانک الک کوزل اثرلی
 مطبوعدر .

کرچک او فوتدم زمانم زده عوقی بکده شاعر در؛ آنک اک کوزل شیلرینی
خراباته بولورسک .
باقی
قرداشک

(میدیلیدن)

فی ۲۴ جاذی الاخر سنه ۹۶

کال

تدمر خرابه لری

فرانسه ادبای حکماستندن مشهور (وولندسی) ک له روئین دوپالمیر
(یعنی تدمر خرابه لری) عنوانلی اثرندن بر پارچه نیک خارجیه نظارتی امور
شهیندری مدیری ضیا شورای دولت اعضاستندن اکرم و متوفی آیدالله
بکرله منیف پاشا حضر تلری طرفندن آیری آیری درت قطعه ترجمه سیدر که
فرانسز لساننه اشما اولانلره بالمقایسه استفاده ایچون نمونه طوئلیق مقصدیه
در دیشک دخی صره سیله مجموعه مزه درجنه مبادرت ایلمدک .
المزه کچن مسوده لری اصحاب ترجمه نیک خط دستلریله اولدیغندن ،
اختیار ایتدکلری املا والفاظ بالطبع حالیه ابقا قلمشدر .

§

پالمیر خراباتی

(ترجمه ضیا)

«بر اقشام فصلسه هیئت خرابه زار ایله جسامت وادی بی یک نظرده
مشاهده ممکن اولان تپه لردن برینه چیقدم؛ شمس هنوز غروب ایدوب،
افقده براق دبغی قیر تللق سوریه جیبالی اوزرندن نظره چارقمقده و دیگر
طرفدن بدر منور فرات سواحلمدن ماوی بلوطلر ایچنده آهسته آهسته
اوج سمایه چیقمقده اولوب، آسمانک براق لخی وهوانک لطافتیه برابر کونشک